

Flygbild över Skeby kyrkby 1935. Lägga märke till att Annebergs ladugård ännu fanns kvar mellan skolan och Backen. Landsvägen hade kvar sin gamla sträckning, över Trulsabron. Observera de äldre husen på Stommen.

Kap. 1 INLEDNING

Skeby Socken

När hednatid låg kall och grå
och Asars kraft man trodde på,
då gick till Värmland bud förvisst
att kommen var den vite Krist.
Till Skipaby de drogo hän
och Kristingsmarken minner än,
om färder över Vänervåg
mot kristen bygd som framför låg,
där Skebys vackra helgedom
bar budskap om en bygd så from.
Med dopfunt utav Mäster Odelrick
finns kvar i oförändrat skick
och nu som förr man här bär fram
att döpa barn i Jesu namn.

På Kinnevikens blanka spegel
sågs fordom många stolta segel,
och oxaföror uti sakta mak
drogs fram om ej på väg så rak.
Nu ilar bilar hastigt fram
på permanentad makadam,
och nere vid Värvislekrok
går numer S.J. järnvägslok.
Från fälten hörs traktorers dån
och flygmaskiner ovan från,
ja allting här är rörligt liv
det är den nya tidens giv.

Från Skebyåsens stolta krön
jag ser en bygd, oändligt skön,
i norr vi Kinnekulle ser
i söder Hangelösa vänligt ler.
I väster Lidans vackra stad
i öster bygd så vän så glad,
det är ett vackert perspektiv
en odalbygd med odalliv,
Kulturens vagga här har stått
i arv från fäder har vi fått,
att kärligt bruka denna jord
som fordom våra fäder gjort
Vi kanske ser en mening i
att socknens enda industri:
Är Skeby mejeri.

Men Skebyåsen blickar ned
den har sett krig, den har sett fred
den har sett nödår, hunger, pest,
den har sett godår, mättnad, fest.
Den har sett urtidsmorgon gry
den får se morgondagen ny,
om sockennamnet glöms, försvinner
Du alltid om vårt Skeby minner.

Uppläst vid och författad till "gravölet" över Skeby
kommun i Skeby skola den 16 december 1951 av Helfrid
Jansson.

Socknens läge

Av Bertil Andersson

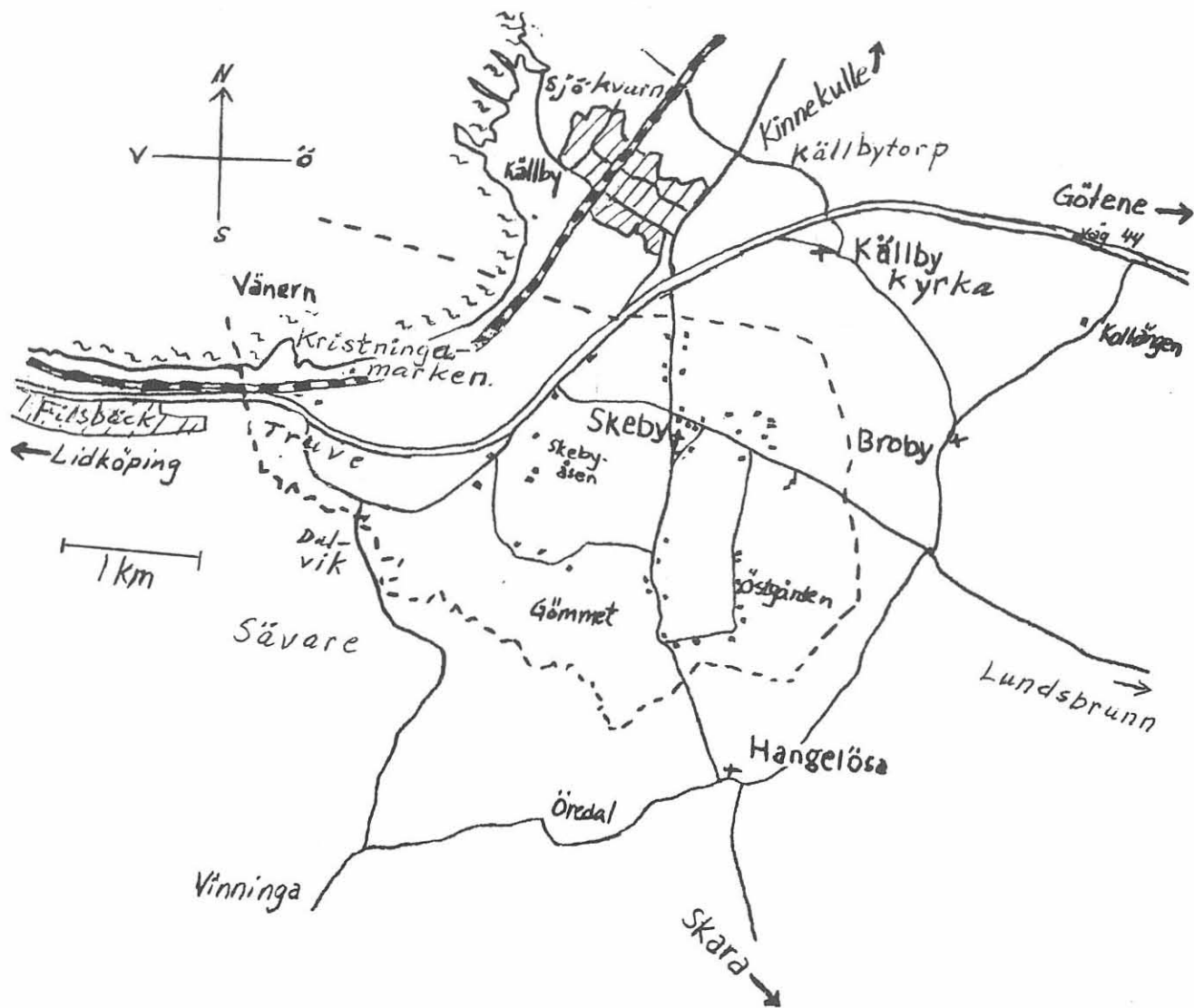
Skeby socken är belägen i Götene kommun i Skaraborgs län. Skeby är beläget i Kinnefjärdings härad. I nordväst avgränsas socknen av Kinnevikens,* som är en del av Vänern. Nära Vänern leder järnvägen mellan Lidköping och Mariestad. Denna järnväg kallas numera för Kinnekullebanan. Vidare löper riksväg 44 genom Skeby. T.o.m. 1951 var Skeby en egen kommun. Mellan

1952 och 1966 hörde socknen till Husaby storkommun. Den senare uppgick 1967 i Götene kommun. Till denna hör även Kinnekulle.

Ytan är 9,4 kvm. Folkmängden var 151 personer 1/1 1985.

Källby samhälle har blivit Skebybornas centrala ort med post, affär, vårdcentral, skola, barnomsorg m.m. På mellan 1 och 1,5 miles avstånd ligger dessutom de större orterna Lidköping, Götene och Skara.

*Den sydöstra delen av Kinnevikens har namnet Värvislekroken.

Ortnamnen

Sockennamnet skrevs 1397 Scipeby och 1547 Skipaby. Byn omfattade 1572 13.5 hemman och utgjorde då hela socknen. På Pheringskölds teckning från 1670 (Se "Skeby kyrka") har denne skrivit socknens namn, såsom det nu brukas. Men den allmänna benämningen hos allmogen ända till 1870 skall ha varit Sjöbo.

Tolkningsförslag:

a. Första delen av namnet kan komma av det fornsvenska ordet skip, som betyder skepp. Namnet betyder då Skeppsbyn.

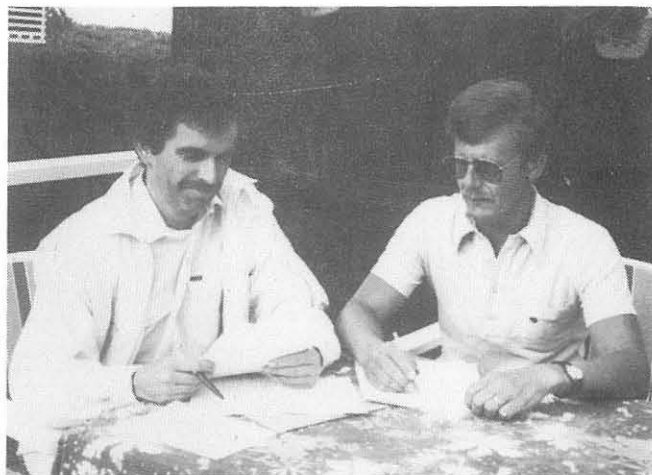
b. Den första delen av namnet kan komma av det fornsvenska substantivet skipe, som betyder förvaltare. i så fall betyder sockennamnet Förvaltarbyn.

Övriga ortnamn förklaras i samband med gårdarnas och stugornas historia.

Källa: Lars Buller "Ortsnamn i Götene kommun" ingår i Kinnekullebygd 1976. (Turist och naturvårdsnämnden 1976).

Helfrid och Ivar Jansson på "Östgårdsgatan" 1955. Till höger syns Sandhem.

Bertil Andersson och Gunnar Karvik med sockenboksarbete sommaren 1985.

Bilden är från studiecirkeln 1981. Helfrid Jansson förklarar en karta för Ella Svensson. Ellas döttrar Elvira Pettersson, Eva Lundgren och Eivor Svensson är också med på bilden. Fotograf: Arne Jacobsson, Götene.

Kap. 2 NATUREN I SOCKNEN

Av Bertil Andersson (utom jakten och fisket)

Notiser från 1700-talet

Den 14 juli 1742 åkte Per Kalm igenom socken på väg från Kinnekulle till Lidköping. Han var utsänd av bl.a. Linné för att göra anteckningar om naturen och de ekonomiska förhållandena. Dessutom skulle han samla rara växter till akademiträdgården i Uppsala. Kalm skriver att Vänerstranden är mycket långgrund och omöjlig att ta sig iland med en båt. På den sandiga stranden hittade Kalm rödven, kvickrot och spergel (rödnavr).

Sedan gjorde Per Kalm en noggrann studieresa igenom Bohuslän. * Den 27 september var han åter i trakten. Den enda upplysningen han gör om bygden öster om Lidköping är att det är ont om bränsle.

Linné själv besökte Västergötland 1746. ** Kinnekulle besöktes under tre dagar. Söndagen den 22 juni gick Linné först på gudstjänsten i Kleva kyrka. Därefter besågs Husaby kyrka och Sankt Sigfrids källa. Linné intog en måltid på Källängens gästgivargård. Vid Källby hallar gjordes ett kort uppehåll. Linné själv nämner inte ordet

Skeby, men det följande bör gälla för Skeby och dess omgivningar vid Lidköpingsvägen.

"Bi och gäss sågs i myckenhet vid alla gårdar i Westergötland, som vi härtills besett". Vidare omnämnes den magra sandjorden, som gjorde att ängarna blev magra. "När man kom in emot sjön Wenern blev landet lägre genom en avsättning." De långgrundna sjöstränderna beskrives. "På åtskilliga ställen uppkastades av sjön dy, uti vilken åtskilliga örter växte, att landet tilltog årligen mer och mer," (Observera att på 1700-talet fanns det bara en mindre mängd med bladvass i Vänern.) Linné berättar om att flera floder mynnade i Vänern innan man kom fram till Lidköping. I dessa vattendrag påträffades det stora gräset jättegröe. Nere vid stranden flög en stor svärm av nattsländor förbi. Linné tog sedan sitt nattläger i Lidköping.

* Kalm "Västergöta och Bohuslänska resa 1742"

** Carl Linnaei "Västergötarens år 1746".